

Leven met beperkingen als maatschappelijk vraagstuk: Disability Studies als nieuw vakgebied in Nederland aan de VU

Prof. dr. Geert van Hove is bijzonder hoogleraar Disability Studies VUmc, binnen het onderzoeksinstituut EMGO+, afdeling Metamedica. Op donderdag 13 november 2014 hield hij zijn inaugurele rede getiteld *Disability Studies en participatie van mensen met een beperking - over coöperatief onderzoek en complexe processen*

Over Leerstoel disability studies

Stichting Disability Studies in Nederland (DSiN) en VUmc werken met de instelling van deze leerstoel samen aan kennisopbouw over leven met beperkingen als maatschappelijk vraagstuk, waarin onderwerpen als participatie, ervaringsdeskundigheid, stigmatisering en kwaliteit van bestaan centraal staan.

Daarnaast wil de leerstoel het vakgebied Disability Studies in Nederland initiëren.

In dit vakgebied wordt gekeken hoe 'disability' betekenis krijgt en vertegenwoordigd wordt in de maatschappij en hoe veranderingen daarin teweeg gebracht (kunnen) worden.

Hoe de samenleving 'disability' ziet, heeft verstrekende gevolgen voor het leven van mensen en voor de samenleving als geheel. Disability studies erkent beperkingen als gewoon onderdeel van het menselijk leven in al zijn diversiteit. In onderwijs en onderzoek worden bruggen geslagen tussen de academische wereld en maatschappelijke thema's en stakeholders. De bijzondere Leerstoel is mede tot stand gekomen in partnerschap met het RevalidatieFonds, Fonds Verstandelijk Gehandicapten, NSGK, MEE Nederland en Stichting SPZ.

Geert van Hove is sinds 1993 verbonden aan de Universiteit van Gent als hoogleraar Disability Studies en Inclusief Onderwijs, vakgroep Orthopedagogiek. In de jaren tachtig richtte hij, als één van de eerste onderzoekers in België, diverse projecten op voor mensen met een verstandelijke beperking. Als hoogleraar aan de Universiteit van Gent is Van Hove nauw betrokken bij families met kinderen met een beperking die kiezen voor inclusief onderwijs en zet hij zich in voor de internationale empowerment beweging "Onze Nieuwe Toekomst". Van Hove combineert zijn functie aan het VUmc met het hoogleraarschap in Gent.

Gemeenschappelijke thema's

Van Hove: "Disability Studies gaat over mensen met een verstandelijke beperking, maar ook over mensen met een fysieke beperking of met psychische kwetsbaarheden. Daarnaast kijken we ook naar thema's die niets met een beperking op zich te maken hebben, maar daar wel een rol bij spelen, zoals armoede, gender en man/vrouw rollen."

Daarbij kijkt disability studies naar gemeenschappelijke thema's. Mensen met uiteenlopende beperkingen komen vaak dezelfde problemen tegen, zoals mobiliteitsproblemen, stigmatisering, toegang tot informatie en niet op een gelijkwaardige wijze participeren. Van Hove: "De zoektocht naar werk voor iemand met een visuele beperking zou weleens veel kunnen lijken op die van iemand die na een depressie weer moet gaan participeren." Het bewustzijn dat er allerlei dwarsverbindingen zijn in de thema's en struikelblokken voor mensen met beperkingen, is van belang bij het denken over oplossingen en het vormgeven van mensenrechten.

Onderzoeksmethoden

Om tot nieuwe inzichten te komen, wil van Hove een nauwe samenwerking aangaan met personen met een beperking en hun families. Van Hove: "De vraag is: hoe gaan we iemand met een verstandelijke beperking ervaringen ontlokken? Dat zal niet altijd lukken met een traditioneel interview of onderzoek. Dus we willen bijvoorbeeld vragenlijsten ontwikkelen in nauwe samenwerking met de families. Verder zullen we ook photo-voice in gebruik nemen, een methode waar mensen foto's nemen van hun omgeving, vanwaaruit zij een verhaal opbouwen. Daarvoor werken we bijvoorbeeld samen met de LFB, de belangenorganisatie van en voor mensen met een verstandelijke beperking." Van Hove gaat ook ervaringsverhalen verzamelen en categoriseren van mensen die te maken kregen met de geestelijke gezondheidszorg in Nederland.

Internationale samenwerking

Naast de situatie in Nederland is er ook een sterke internationale samenwerking. Zo is er een samenwerking met een Zuid-Koreaanse collega die de mensenrechten in Nederland en Zuid-Korea gaat vergelijken. Daarnaast is er een groot onderzoek naar stigma in o.a. Indonesië. En in 2014 en 2015 komt professor Ivan Brown uit Canada om twee keer drie weken samen te werken met de leerstoel.

Over Disability Studies in Nederland

Disability Studies in Nederland stelt zich ten doel om in Nederland het studiegebied Disability Studies te vestigen. Dit doet zij door onderzoek en onderwijs te stimuleren en te bouwen aan een kennisnetwerk van betrokkenen. DSiN wil, door het ontwikkelen, delen en toepassen van kennis, werken aan sociale verandering en bijdragen aan verdere participatie en inclusie van mensen met beperkingen.

Over Metamedica

De afdeling Metamedica van VU medisch centrum stelt zich ten doel gezondheid en zorg in een maatschappelijke context te situeren en daardoor zicht te bieden op sociale processen, culturele patronen en normatieve vraagstukken binnen de geneeskunde en de gezondheidszorg. Het onderzoek is ingebed in het EMGO+ Institute for Health and Care Research, programma Quality of Care.

Noot voor de redactie:

Meer informatie: Irene van Helden (projecten & communicatie DSiN)
e-mailadres: Irene.vanhelden@disabilitystudies.nl, telefoonnummer: 06-47410429

Quotes zijn afkomstig uit een interview van Lars Nygaard (afd. Communicatie VUmc) met Geert van Hove.